

GHEORGHE POENARU BORDEA

(1937-2004)

Puțini dintre arheologii de astăzi își mai aduc aminte că la sfârșitul anilor '50 și la începutul anilor '60 la Muzeul regional de arheologie a Dobrogei (devenit, din 1975, Muzeul de istorie națională și arheologie Constanța) lucra o echipă veritabilă de cercetători din care făceau parte, printre alții, N. Harțuche, A. Rădulescu, Mișu Davidescu, A. Aricescu, Doina Galbenu, M. Gramatopol și Gh. Poenaru Bordea. Unii dintre aceștia, după un stagiu tomitan mai scurt, ori mai îndelungat, au plecat din Constanța, împlinindu-și

vocația în alte orașe sau în capitală; dar au păstrat o legătură constantă cu Dobrogea, cu cei care au rămas ori au venit după ei.

Toți cei amintiți mai sus sunt astăzi în lumea umbrelor. Ultimul care ne-a părăsit, la 13 mai 2004, a fost distinsul savant și prieten fidel al Constanței, Gheorghe Poenaru Bordea. Chinuit în ultimii ani ai vieții de o lungă și grea suferință, după o înșelătoare ameliorare, a sfârșit oarecum pe neașteptate, datorită, se pare, altei boli insinuate perfid, având legătură cu prima și pe care medicii n-au mai avut răgazul pentru a o depista la timp și a încerca să o elimine.

Dacă abia acum încercăm să-i cinstim amintirea în anuarul „Pontica”, la care a colaborat în numeroase rânduri, faptul se datorează sincopelor care apar, uneori, în editarea acestuia, ca și a altor reviste.

Gheorghe Poenaru Bordea - Poe, pentru toată lumea științifică, pentru colegi și prieteni – s-a născut la 28 mai 1937 la București. Descindea dintr-o veche familie de boieri olteni, situație care i-a creat numeroase neajunsuri în anii tinereții și formării sale, datorită originii sale sociale „nesănătoase”. Fără îndoială că de la înaintașii săi și din familie a moștenit un rafinament aparte, însușindu-și o aleasă cultură cu valențe enciclopedice, de care - modest cum era - nu făcea caz niciodată, deși toți interlocutorii i-o sesizau.

Calitățile native, dar și educația superioară, l-au orientat, după terminarea liceului, spre studiul istoriei, specializare care-i permitea să-și pună în valoare din plin inteligența, cunoștințele și pasiunea. Formarea sa ca specialist în istorie veche, cu preocupări privind numismatica, studiile clasice și arheologia greco-

romană a avut loc la Facultatea de Istorie a Universității București, între anii 1954-1959. Dintre marii profesori ai acelei perioade, care i-au șlefuit pregătirea și pe care îi evoca cu admirație, îi putem aminti pe Em. Condurachi, D.M. Pippidi, I. Nestor și D. Tudor. În timpul studenției a participat la săpăturile arheologice de la Histria, Sucidava-Celeiu, Mănăstirea Slatina și București-Ciurel, sub conducerea unora dintre profesorii amintiți, sau a colaboratorilor acestora, ei înșiși arheologi de elită.

Fire activă, iscoditoare și energică, contrară fizicului său ce nu-l avantaja și care manifesta o mare capacitate atât pentru analiza amănunțită a fenomenelor, cât și pentru realizarea conexiunilor necesare înțelegerii lor generale, și-a început activitatea științifică în cercul studențesc. Tot ca student s-a înscris în Societatea de Studii Clasice din România.

A absolvit în mod strălucit facultatea, dar nu a putut lucra de la început într-un centru științific sau universitar, cum îl recomandau capacitățile sale intelectuale și profesionale remarcabile. Timp de aproape doi ani (septembrie 1959-aprilie 1961) a fost profesor la Școala generală din Lunca Banului, pe malul Prutului (jud. Vaslui). Pasionat de arheologie nu a stat deoparte, ci a colaborat cu Muzeul de istorie din Huși și cu Institutul de istorie și arheologie „A.D. Xenopol” din Iași, identificând mai multe situri, care au fost cuprinse mai apoi în studiile de specialitate (ex. în N. Zaharia, M. Petrescu-Dâmbovița, Em. Zaharia, *Așezări din Moldova. De la paleolitic până în secolul al XVIII-lea*, București, 1970).

Susținut cu toată îndreptățirea de foștii săi profesori, în aprilie 1961 a reușit să se transfere la muzeul din Constanța, unde a lucrat până în septembrie 1965. Antichitățile Dobrogei l-au acaparat cu totul, rămânându-le credincios până la sfârșit, zona reprezentând una dintre preferatele preocupărilor sale științifice. A participat constant la săpăturile inițiate în acei ani la Constanța, inclusiv la cercetarea basilicii creștine aflată în vecinătatea intrării nr. 1 a portului comercial, ca și la Histria. La Constanța și-a pus în valoare cunoștințele de epigrafie, publicând mai multe inscripții în volumul *Noi monumente epigrafice din Scythia Minor*, Constanța, 1964, alcătuit sub coordonarea strălucitului profesor ieșean Nicolae Gostar.

Tot aici s-au conturat mai bine domeniile cercetării sale de specialitate, care l-au impus în lumea științifică europeană: studiul ștampilelor de amfore și numismatica.

Perioada activității lui la Constanța, ca și a unora dintre colegii săi, n-a fost prea liniștită. Directorul muzeului era la acea vreme tumultosul și imprezibilul Vasile Canarache, el însuși pasionat de numismatică și de studiul ștampilelor de amfore. Deși autodidact, a publicat câteva lucrări valoroase pentru acea vreme în domeniile amintite. S-a afirmat însă, mai ales, ca un important organizator în domeniul muzeistic, reușind totodată, să impună autorităților din acea vreme – la care avea acces nelimitat – respectul față de arheologie și de descoperirile excepționale făcute atunci.

Era de așteptat ca două săbii să nu încapă în aceeași teacă. Poe venea cu cele mai noi informații științifice, cu capacitatea remarcabilă de a integra rezultatele cercetării în fenomenele istorice generale ale epocii și regiunii.

N-am avut privilegiul de a lucra împreună. Am ajuns la muzeul din Constanța după ce foarte mulți din grupul arheologilor amintiți mai sus intraseră

într-un conflict ireconciliabil cu V. Canarache, fiind obligați să plece la începutul anului 1965 sau după câteva luni. Gh. Poenaru Bordea nu se afla printre ei; era prea necesar muzeului, lucru pe care-l știa bine și directorul. Dar, din spirit superior de solidaritate a demisionat, plecând pentru câteva luni în învățământul liceal constănțean, unde a fost imediat îndrăgit de elevi și de profesori. Manifestările sale de demnitate față de V. Canarache erau de notorietate și au rămas în amintirea colegilor constănțeni. Cu tonul său grav și vocea aproape inflexibilă, cu cunoștințele sale vaste și cu finețea ironiilor, își punea deseori în dificultate directorul, lăsându-l fără replică.

În februarie 1966 a fost angajat, prin concurs, cercetător la Cabinetul numismatic al Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan” al Academiei Române, unde a avut o carieră prodigioasă, lucrând aici până la pensionarea sa în anul 2002, dar continuând să scrie și să publice până în ultimele zile. Alăturându-se celor mai buni numismați români ai momentului, în frunte cu Bucur Mitrea, C. Preda și Maria Chițescu, Gh. Poenaru Bordea și-a demonstrat în scurt timp calitățile de excepțional cercetător, dar și de organizator al Cabinetului numismatic bucureștean. Împreună cu specialiștii amintiți mai sus a lucrat la realizarea inventarului și al fișierului complet al pieselor din colecția Institutului, a colecției de mulaje și a bibliotecii de specialitate. Astfel, Cabinetul numismatic ajuns, grație îndeosebi efortului său, la nivelul celor mai exigente cerințe, s-a aflat de la început la dispoziția tuturor specialiștilor din țară și din străinătate, ca și a amatorilor pasionați de numismatică. Poe, însuși, a fost toată viața de un altruism exemplar, oferind informații științifice privind arheologia, numismatica, literatura de specialitate, cu toată amabilitatea și prietenia. Biroul său era deschis întotdeauna studenților, tinerilor cercetători și colegilor, nu numai numismați.

La Institutul de Arheologie a parcurs toate treptele profesionale, până la cea de cercetător principal I, primind în ultimii ani și dreptul de a conduce doctorate. De-a lungul anilor a îndeplinit diferite funcții, deși nu-și dorea acest lucru; o făcea datorită altruismului său, implicându-se cu înțelepciunea, flexibilitatea și calmul care-l caracterizau în bunul mers al activității Institutului, mai ales în momentele nefavorabile din punct de vedere politic. Colegii l-au perceput ca pe o stavilă împotriva ingerințelor politice stridente, la adăpostul cărora ei își puteau desfășura normal activitatea științifică. Prin echilibrul și inteligența sa, Institutul de arheologie a reușit deseori să treacă peste momentele dificile, care n-au fost puține.

Paleta preocupărilor sale științifice a fost complexă, dar de-a lungul anilor s-au conturat câteva domenii în care a ajuns la cele mai înalte standarde. Amintim, de exemplu, studiul ștampilelor de amfore de la Tomis și Callatis, realizat singur sau împreună cu Mihai Gramatopol, iar mai apoi cu A. Avram și N. Conovici.

A publicat rezultatele săpăturii efectuate la basilica de la intrarea nr. 1 a Portului Constanța. Ca arheolog, cercetările sale s-au concentrat, mai, apoi la castrul roman de piatră de la Arutela (Poiana Bivolari, satul Păușa, or. Călimănești), la Romula-Malva și Sucidava-Celei (ambele jud. Olt). L-au preocupat *limes*-ul alutan și castrele de pe valea Oltului, ca și cultele de la Romula-Malva. Studiul aprofundat al monedelor din Dobrogea și Oltenia l-au arătat interesat de evoluția unor așezări de extremă importanță, în lumina

descoperirilor monetare, ca Histria, Fântânele, Ulmetum (Pantelimon), Axiopolis, Adamclisi (jud. Constanța), Halmyris (Murighiol), Topraichioi, Noviodunum-Isaccea și Argamum – Capul Dolojman, com. Jurilovca (jud. Tulcea), Dierna (Orșova), Sucidava-Celei, Sadova (jud. Dolj) etc. A făcut cunoscute numeroase tezaure sau monede izolate, de o reală semnificație, grecești, romane și bizantine din alte regiuni, ca Moldova și Transilvania. De altfel, interesul său științific a cuprins întregul fenomen numismatic de la apariția vârfurilor de săgeți de bronz cu valoare monetară (sec. VI-V a. Chr.), până la sfârșitul antichității, cu unele „incursiuni” la fel de valoroase și în numismatica medievală. Lista lucrărilor sale reprezintă o mărturie clară a acestor preocupări.

Caracteristica dominantă a lucrărilor sale de numismatică a reprezentat-o interpretarea istorică a descoperirilor monetare, studiile lui Gh. Poenaru Bordea devenind adevărate modele în domeniu. Remarcabilă era, de asemenea, informația bibliografică foarte bogată, folosirea corectă și cu deplină utilitate a acesteia.

O altă trăsătură a lucrărilor sale a fost colaborarea, la redactarea lor, cu alți colegi din generația sa ori mai tineri, cărora le-a imprimat stilul său și capacitatea de a analiza istoric descoperirile arheologice și numismatice, creând în acest fel, o adevărată școală.

Operele de caracter enciclopedic, din domeniul arheologiei și al istoriei vechi, publicate în România, au beneficiat, de asemenea de contribuțiile sale: *Dicționarul de arheologie și de istorie veche a României*, București, 1976 (coordonator D.M. Pippidi), *Enciclopedia civilizației romane*, București, 1982 (coordonator D. Tudor), *Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi a României*, vol. I(1994), vol. II (1996), vol. III (2000), București (coordonator C. Preda). Demnă de remarcat este și contribuția sa la ultimul tratat de istorie a românilor (*Istoria Românilor*, I, București, 2001, p. 57-61, 557-571), unde s-a ocupat cu competență de emisiunile monetare ale coloniilor grecești din Dobrogea.

În anul 1978 a susținut cu mare succes teza de doctorat *Viața economică în Pontul Stâng în epoca elenistică, în lumina izvoarelor arheologice și numismatice* (sub conducerea Acad. Emil Condurachi). Complexitatea și vastitatea temei erau copleșitoare, dar Gh. Poenaru Bordea a reușit să depășească aceste dificultăți printr-o teză de reală valoare.

A participat cu comunicări la mai multe congrese internaționale de arheologie și numismatică, uneori chiar în calitate de raportor (la Berna – 1979 și Londra – 1986). Aceste rapoarte au fost publicate în volumele seriei *A Survey of Numismatic Research*, ca și celelalte comunicări, care au apărut în volumele rezervate congreselor respective. A colaborat la volumul *An inventory of Greek coin hoards*, editat de Margaret Thomson, Colin Mac Kraay și Otto Morkholm (New York, 1973), la seria *Coin Hoards*, la Londra, începând din 1975, editată de Royal Numismatic Society și la mai multe proiecte internaționale în domeniul numismatic. A avut prilejul de a studia monede ce aparțineau colecțiilor publice și private din Bulgaria (în 1968, 1977, 1993 și 1998), ca și la Padova (în 1968 și 1969), Paris (în 1972 și 1979), Londra (în 1973), New York și Washington (în 1980), Athena (în 1984), Frankfurt pe Main și München (în 1990). Datorită prestigiului său, era invitat deseori în străinătate pentru colaborări, ori pentru a susține cursuri și conferințe (Paris – la EHESS și Sorbona, Padova, Lecce, Roma).

A predat cursuri de specialitate la Universitatea din Padova și la Facultatea de istorie a Universității București.

Ca recunoaștere a meritelor sale științifice a primit premiul „Vasile Pârvan” al Academiei Române pentru contribuția sa privind *Monedele*, în Al. Suceveanu, *Histria VI. Les thermes romaines*, București, 1982. A fost membru în Commission Internationale d'Archéologie de Roma și colaborator cu rezumate la Bulletin Analytique d'Histoire Romaine și la Fasti Archeologici. Era membru la Royal Numismatic Society (din 1974) și membru de onoare al Societății Numismatice Croate (din 1988). A fost membru al Societății numismatice române din 1967, vicepreședinte din 1982 și membru de onoare din 2001, contribuind substanțial la păstrarea și consolidarea prestigiului acesteia. De asemenea, încă din anul 1972 a fost membru al comitetului de redacție al revistei SCN, devenind redactor șef adjunct în 1975 și redactor șef în 1993. A fost membru în colegiul de redacție al uneia dintre cele mai vechi reviste de specialitate din țară (aproape centenară) – BSNR -, din 1978 redactor șef adjunct, iar din 1983 redactor șef. Începând din anul 1989 a fost ales membru în colegiul de redacție al altei prestigioase reviste – Dacia, NS-, câțiva ani având chiar calitatea de redactor șef adjunct. Încă din anul 1971 a fost ales membru al Consiliului Științific al Institutului de Arheologie, calitate care i-a fost reînnoită în repetate rânduri, prin votul colegilor. A fost, totodată, custodele bibliotecii și al colecției Societății Numismatice române (între 1977-1985), calitate în care a depus un efort imens pentru organizarea sistematică a acestor fonduri.

Gh. Poenaru Bordea a muncit enorm, influențând adesea decisiv prin exemplul său multe serii de tineri numismați și specialiști în studiul amforelor șampilate. Opera sa științifică nu va fi supusă uzurii, deoarece nu este rezultatul unei producții de conjunctură, ci este formată din lucrări cu adevărat științifice, în sensul cel mai strict al sintagmei. Studiile realizate reliefează nu numai natura preocupărilor sale, ci și rigoarea cu care acestea au fost urmărite și exprimate. Se poate aminti maniera exemplară în care a reprezentat în țară și peste hotare domeniile cărora li s-a consacrat, în numeroasele întâlniri cu specialiștii de pretutindeni. În scris, ca și în expunerile sale orale, pline de savoare, manifesta un simț al măsurii constant și recunoștință pentru înaintași, trădând un efort intelectual exemplar, care devenea victorios în toate situațiile apărute pe parcurs.

Spiritul său fin și subtil ironic, cunoștințele vaste, vocea gravă, cu inflexiunile specifice, îl făceau întotdeauna deosebit de agreabil atât la reuniunile științifice, cât și în conversațiile cotidiene.

Sit tibi terra levis, dragă Poe.

Mihai Irimia

LISTA LUCRĂRILOR ȘTIINȚIFICE*

I. Teză de doctorat

Viața economică în Pontul Stâng în epoca elenistică, în lumina izvoarelor arheologice și numismatice, Facultatea de Istorie a Universității București, 1978.

II. Cărți

- Noi monumente epigrafice din Scythia Minor*, Constanța, 1964 (în colaborare).
Așezări din Moldova. De la paleolitic până în secolul al XVIII-lea, București, 1970 (colaborator).
Arta iraniană în colecțiile din Republica Socialistă România, catalog de expoziție, București, 1971 (în colaborare).
An inventory of Greek coin hoards, New York, 1973 (în colaborare).
Dicționar de istorie veche a României (Paleolitic-sec. X), ed. D.M. Pippidi, București, 1976 (în colaborare).
Monedele antice de aur și argint din colecția Muzeului Județean Brașov (= Cumidava, 11), Brașov, 1978 (în colaborare).
Histria VI. Les thermes romains, București, 1982 (în colaborare).
Enciclopedia civilizației romane, ed. D. Tudor, București, 1982 (în colaborare).
Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi a României, I, A-C, ed. C. Preda, București, 1994 (în colaborare).
Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi a României, II, D-L, ed. C. Preda, București, 1996 (în colaborare).
Fântânele. Contribuții la studiul vieții rurale în Dobrogea romană, București, 1998 (în colaborare).
Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi a României, III, M-Q, ed. C. Preda, București, 2000 (în colaborare).
Istoria românilor, I, ed. M. Petrescu-Dâmbovița, A. Vulpe, București, 2001, p. 57-61; 557-571 (în colaborare).
Halmyris. I. Monografie arheologică, Cluj-Napoca, 2003 (în colaborare).
Monnaies byzantines du Musée de Constanța (Roumanie), Wetteren, 2004 (în colaborare).

III. Studii, note, comunicări, rapoarte, necrologuri

- Câteva inscripții recent descoperite în Dobrogea*, StCl, 5 (1963), p. 289-297.
O nouă basilică creștină la Tomis, RevMuz, nr. special (1965), p. 438 (rezumat).
Amfore ștampilate din Tomis, SCIV, 19 (1968), 1, p. 41-61 (în colaborare).
Un mic tezaur de denari romani imperiali descoperit la Ghindăoani (jud. Neamț), SCIV, 19 (1968), 4, p. 597-611 (în colaborare).
Un tezaur de monede callatiene din perioada autonomiei, SCN, 4 (1968), p. 103-125.

* Bibliografia a fost întocmită cu ajutorul domnului dr. Eugen Nicolae.

- Note numismatice dobrogene*, SCN, 4 (1968), p. 397-404.
- Monede bizantine din Dobrogea provenite dintr-o mică colecție*, SCN, 4 (1968), p. 405-408.
- Dări de seamă asupra activității numismatice din alte țări: Anglia*, SCN, 4 (1968), p. 510-511.
- Dări de seamă asupra activității numismatice din alte țări: Franța*, SCN, 4 (1968), p. 511-514.
- Dări de seamă asupra activității numismatice din alte țări: Belgia*, SCN, 4 (1968), p. 516-517.
- Dări de seamă asupra activității numismatice din alte țări: Italia*, SCN, 4 (1968), p. 517-518.
- Quelques monnaies trouvées à Adamclisi et la fin de Civitas Tropaensium*, Dacia, NS., 12 (1968), p. 409-411.
- Date noi în legătură cu castrul Arutela*, SCIV, 20 (1969), 1, p. 101-111 (în colaborare).
- Monede mai puțin cunoscute din timpul lui Ptolemaios al V-lea emise în Cipru*, StCl, 11 (1969), p. 221-224.
- Amphora stamps from Callatis and South Dobroudja*, Dacia, NS., 13 (1969), p. 127-282 (în colaborare).
- Arutela. I-II*, SMMIM, 2-3 (1969-1970), p. 8-45 (în colaborare).
- Contributions à l'histoire de l'Empire romain à la lumière des deux trésors monétaires des IVe-Ve siècles découverts à Celeiu*, Dacia, NS., 14 (1970), p. 251-295 (în colaborare).
- Discuție pe marginea câtorva monede străine descoperite în Dobrogea antică*, SCIV, 21 (1970), 1, p. 133-144.
- Numismatica și distrugerea Histriei la mijlocul secolului al III-lea e.n.*, SCN, 5 (1971), p. 91-111.
- Tezaurul de denari romani republicani și de la începutul Principatului descoperit la Breaza, comuna Lisa (jud. Brașov)*, SCN, 5 (1971), p. 265-282 (în colaborare).
- Notă adițională privind tezaurul de denari romani imperiali descoperit la Ghindăoani (jud. Neamț)*, SCN, 5 (1971), p. 383-388 (în colaborare).
- Denari romani republicani descoperiți la Bumbesti, județul Gorj*, RevMuz, 8 (1971), 3, p. 259-260 (în colaborare).
- Monede recent descoperite la Histria și unele probleme de circulație monetară în Dobrogea antică*, Pontica, 4 (1971), p. 319-337.
- Însemnări privind amforele șampilate*, SCIV, 22 (1971), 3, p. 501-505.
- Monede bizantine de bronz din secolele V-VII în Dobrogea*, BMI, 10 (1971), 3, p. 51-57.
- O nouă bazilică creștină la Tomis, în Sesiunea de comunicări științifice a Muzeelor de istorie, decembrie 1964*, II, București (1971), p. 468-484.
- Monnaies byzantines des VIe-VIIe siècles en Dobroudja, în XIVe Congrès International des Études Byzantines. Résumés-Communications*, Bucarest, 6-12 sept. (1971), p. 218-219.
- Un segment din limes alutanus. Fortificațiile romane din jurul masivului Cozia*, BMI, 141 (1972), 3, p. 27-32 (în colaborare).
- Primele săpături arheologice în fortificația romană de la Rădăcinești*, SCIV, 23

- (1972), 3, p. 477-486 (în colaborare).
- Date noi privind tezaurul de la Adîncă, jud. Dîmbovița*, *Acta Valachica*, 3 (1972), p. 109-131 (în colaborare).
- Monedele descoperite în necropola Sucidavei, în campania a XX-a* (1968), *Materiale*, 10 (1973), p. 141-146.
- Câteva descoperiri monetare din Oltenia preromană*, *BMI*, 152 (1975), 1, p. 25-30 (în colaborare).
- Date noi privind cultele de la Romula-Malva în lumina vaselor cu figuri în relief*, *SCIV*, 24 (1973), 2, p. 239-257 (în colaborare).
- Arutela III-IV. Observații asupra campaniilor arheologice din 1969-1970*, *SMMIM*, 6 (1973), p. 12-26 (în colaborare).
- Les fortifications romaines sur le limes alutanus dans la zone du massif de la Cozia, în Actes du XIe Congrès International d'Études sur les frontières romaines, Mamaia, 1972, Bucarest-Cologne-Vienne* (1974), p. 247-257 (în colaborare).
- Le trésor de Mărășești. Les statères en or des cités du Pont Gauche et le problème des relations avec le monde grec et les populations locales aux VIe-Ier siècles av.n.è., Dacia*, NS., 18 (1974), p. 103-125.
- Câteva date noi privind circulația denarilor romani republicani în Dobrogea, Pontica*, 7 (1974), p. 219-238.
- Castrele hadrianee din valea carpatină a Oltului, Oltenia*, 1 (1974), p. 47-59 (în colaborare).
- Câteva monede bizantine descoperite în Oltenia*, *SCIVA*, 26, 1 (1975), p. 153-155 (în colaborare).
- Al III-lea Congres Internațional de studii sud-est europene, 4-11 septembrie 1974*, *SCIVA*, 26 (1975), 1, p. 157-158 (în colaborare).
- Studiile de numismatică greacă în România între 1947-1974*, *BSNR*, 67-69, 1973-1975 (1975), p. 17-41.
- Încă o tetradrahmă din tezaurul de la Bătășani, jud. Vîlcea*, *BSNR*, 67-69, 1973-1975 (1975), p. 49-51 (în colaborare).
- Descoperirile monetare din cetățuia romano-bizantină de la Sucidava, cu specială privire asupra perioadei 260-328. Campaniile 1966-1971*, *SCN*, 6 (1975), p. 69-106.
- Monede romane și bizantine provenite din nordul Dobrogei, Peuce*, 4 (1976), p. 133-173 (în colaborare).
- Monedele bizantine dintr-o colecție formată la Constanța*, *SCIVA*, 27 (1976), 2, p. 215-229 (în colaborare).
- Monnaies byzantines des VIe-VIIe siècles en Dobroudja, dans Actes du XIVe Congrès International des Études Byzantines, Bucarest, 6-12 septembre 1971*, III (1976), p. 203-213.
- Amfore ștampilate din Callatis în Colecția Muzeului Militar Central*, *SMMIM*, 7-8 (1974-1975), p. 5-12.
- Fortificația centrală de la Romula*, *SMMIM*, 9 (1976), p. 3-15 (în colaborare).
- Monede din colecția Muzeului militar central, I. Denari romani republicani*, *SMMIM*, 9 (1976), p. 162-170.
- Al II-lea Congres Internațional de Tracologie, București, 4-10 septembrie 1976*, *SCIVA*, 28 (1977), 1, p. 3-18 (în colaborare).

- Le IIe Congrès International de Thracologie, Dacia, NS., 21 (1977), p. 5-12 (în colaborare).*
- Le complexe de fortifications de Romula dans le cadre du système défensif du limes Alutanus, în Akten des XI. Internationalen Limes Kongres (Székesfehérvár, 30.8-6.9.1976), Budapeste (1977), p. 353-364 (în colaborare).*
- Complexul de fortificații de la Romula în cadrul sistemului defensiv roman de pe Limes Alutanus, SMMIM, 10 (1977), p. 17-24 (în colaborare).*
- Cercetări arheologice în castrul roman de la Acidava, satul Enoșești, comuna Piatra Olt, județul Olt, SMMIM, 11 (1978), p. 137-142 (în colaborare).*
- Noi date numismatice privind prezențele bizantine în Câmpia Română în secolele IX-XI, Ilfov-file de istorie, 1 (1978), p. 135-141 (în colaborare).*
- Săpăturile de salvare de la castrul Arutela din 1978, Materiale, Oradea (1979), p. 235-236 (în colaborare).*
- Arutela V. Campania de săpături de salvare din anul 1978, SMMIM, 12 (1979), p. 124-145 (în colaborare).*
- Mainland Greece. Les régions balkaniques et le littoral septentrional du Pont Euxin, în A Survey of Numismatic Research 1972-1977, Berne (1979), p. 23-28.*
- Hellenistic, Les régions balkaniques et le littoral septentrional du Pont Euxin, în A Survey of Numismatic Research 1972-1977, Berne (1979), p. 98-105.*
- Aperçu bibliographique sur les monnaies grecques des régions balkaniques et du littoral septentrional du Pont Euxin à l'époque romaine, Dacia, 23 (1979), p. 315-317.*
- Les statères ouest-pontiques de type Alexandre le Grand et Lysimaque, RBN, 125 (1979), p. 37-51.*
- Les deux camps de Praetorium sur le limes Alutanus, în Roman Frontier Studies 1979. Papers presented to the 12th International Congress of Roman Frontier Studies, BAR International Series 71, Oxford (1980), p. 815-829 (în colaborare).*
- Cele două castre de la Praetorium pe Limes Alutanus, SMMIM, 13 (1980), p. 75-84 (în colaborare).*
- Noi materiale arheologice de la Romula, SMMIM, 13 (1980), p. 106-122 (în colaborare).*
- Tezaurul de la Breasta și alte descoperiri de denari romani republicani din Oltenia, SCN, 7 (1980), p. 71-81.*
- Tezaurul de denari romani republicani de la Lunca, orașul Ocnele Mari (jud. Vâlcea), SCN, 7 (1980), p. 149-153.*
- Contributions à l'étude des monnaies pointes de flèche à la lumière des trésors de Jurilovca, dép. de Tulcea, în Actes du IIe Congrès International de Thracologie, II, Bucarest (1980), p. 141-150 (în colaborare).*
- Probleme istorice dobrogene (secolele VI-VII) în lumina monedelor bizantine din colecția Muzeului de Istorie Națională și Arheologie din Constanța, SCIVA, 31 (1980), 3, p. 377-396 (în colaborare).*
- Castrele de la Praetorium din sectorul de nord al Limesului Alutanus, Drobeta, 4 (1980), p. 109-116 (în colaborare).*
- Tezaurul de denari romani republicani de la Sadova (jud. Dolj), BSNR, 70-74 (1976-1980), 1981, p. 139-151 (în colaborare).*

- Denari romani din vechi descoperiri monetare*, BSNR, 70-74 (1976-1980), 1981, p. 161-169 (în colaborare).
- Câteva monede romane și bizantine descoperite întâmplător la Capidava*, BSNR, 70-74 (1976-1980), 1981, p. 247-251.
- Câteva monede antice și bizantine din sudul Dobrogei*, BSNR, 70-74 (1976-1980), 1981, p. 635-642 (în colaborare).
- Monede bizantine descoperite în Dobrogea intrate într-o colecție din București*, BSNR, 70-74 (1976-1980), 1981, p. 645-650 (în colaborare).
- Al IX-lea Congres Internațional de Numismatică, Berna, 10-15 septembrie 1979*, BSNR, 70-74 (1976-1980), 1981, p. 716-722.
- Masa rotundă „Numismatică și statistică: antichitate-ev mediu”, Paris, 17-19 septembrie 1979*, BSNR, 70-74 (1976-1980), 1981, p. 722-726.
- Jean Babelon (1889-1978), necrolog*, BSNR, 70-74 (1976-1980), 1981, p. 731-732.
- Castrul de la Titești, com. Perișani, jud. Vâlcea*, SCIVA, 32 (1981), 4, p. 581-591 (în colaborare).
- Problèmes historiques de la Dobroudja (VIe-VIIe siècles) à la lumière des monnaies byzantines traités par des méthodes statistiques*, PACT, 5, 1981 (*Actes de la Table ronde Numismatique-Statistique: Antiquité-Moyen Âge, Paris 17-19 septembre 1979*), p. 349-361.
- Contribuții la istoria Diernei în lumina descoperirilor monetare din săpăturile arheologice din 1967*, BSNR, 75-76 (1981-1982), 1983, p. 169-208 (în colaborare).
- Contribuții la studiul pătrunderii monedelor bizantine în Dobrogea în secolele VII-X*, BSNR, 75-76 (1981-1982), 1983, p. 237-251 (în colaborare).
- Dumitru Tudor (1908-1982), necrolog*, SCIVA, 33 (1982), 3, p. 348-350.
- Maria Chișescu (1934-1982), necrolog*, SCIVA, 33 (1982), 3, p. 438-441.
- Circulation des monnaies d'Apollonia et de Dyrrachion en Dacie Préromaine et dans les régions du Bas-Danube*, în *L'Adriatico tra Mediterraneo e Penisola Balcanica nell'antichità*, Taranto (1983), p. 221-237.
- Academicianul Emil Condurachi la 70 de ani*, SCN, 8 (1984), p. 13-15.
- Contribuții la circulația monetară din centrul Transilvaniei în secolul I î.e.n.: Tezaurul monetar descoperit la Icland (com. Ernei, jud. Mureș)*, SCN, 8 (1984), p. 53-75 (în colaborare).
- Un denar emis pentru Annia Faustina*, SCN, 8 (1984), p. 117-118 (în colaborare).
- Monede rare și inedite din Moesia Inferior. Tomis. I. De la Augustus la Commodus*, BSNR, 77-79 (1983-1985), 1986, p. 89-107 (în colaborare).
- Alte câteva monede descoperite la Capidava*, BSNR, 77-79 (1983-1985), 1986, p. 169-176.
- Tezaurul de monede bizantine de aur descoperit în săpăturile arheologice din anul 1899 de la Axiopolis*, BSNR, 77-79 (1983-1985), 1986, p. 177-197 (în colaborare).
- Adolphe Rogalski (1913-1984), necrolog*, BSNR, 77-79 (1983-1985), 1986, p. 505.
- Tezaurul de vârfuri de săgeți monetare de la Nuntași*, Symposia Thracologica, 3, Constanța (1985), p. 58 (în colaborare).
- Ancient Numismatics, Les régions balkaniques et le littoral septentrional du Pont Euxin*, în *A Survey of Numismatic Research 1978-1984*, Londres (1986), p. 87-116.

- Les timbres amphoriques de Thasos à Callatis, în Recherches sur les amphores grecques* (BCH, suppl. XIII), Paris (1986), p. 335-351.
- Le trésor de monnaies du Bas-Empire romain découvert à Ulmetum en 1912*, RIN, 90 (1988), p. 295-328 (în colaborare).
- Axiopolis od III. do VII. vijeka naše era u svijetlu monetarnih otkrića*, Numizmatika, Spomen izdanje 1928-1988, Zagreb (1988), p. 26-45 (în colaborare).
- Nouveaux timbres amphoriques thasiens de Callatis*, Dacia, NS., 32 (1988), p. 27-35 (în colaborare).
- Axiopolis aux IIIe-VIIe siècles de n.è. à la lumière des découvertes monétaires*, SCN, 9 (1989), p. 53-73 (în colaborare).
- Monede romane târzii și bizantine (secolele IV-XI) descoperite pe teritoriul județului Argeș*, SCN, 9 (1989), p. 75-88 (în colaborare).
- Emil Condurachi (1912-1987), necrolog*, SCN, 9 (1989), p. 163-164.
- Nouveaux timbres amphoriques sinopéens de Callatis*, Dacia, NS., 33 (1989), p. 111-123 (în colaborare).
- Découvertes monétaires en Roumanie – 1988 (XXXII)*, Dacia, NS., 33 (1989), p. 259-266 (în colaborare).
- Tezaurul de monede romane târzii descoperit la Ulmetum în 1912*, Pontica, 21-22 (1988-1989), p. 163-186 (în colaborare).
- Étude quantitative sur les timbres amphoriques sinopéens à Callatis*, Dacia, NS., 34 (1990), p. 111-127 (în colaborare).
- Découvertes monétaires en Roumanie – 1989 (XXXIII)*, Dacia, NS., 34 (1990), p. 299-308 (în colaborare).
- Un tezaur de monede de bronz din vremea împăratului Constantin cel Mare descoperit la Tomis*, Pontica, 23 (1990), p. 267-275 (în colaborare).
- Tezaurul de monede romane târzii descoperit la Beștepe*, Pontica, 23 (1990), p. 277-314 (în colaborare).
- Fortificația și așezarea romană târzie de la Babadag-Topraichioi*, VIII, Monedele, Peuce, 10 (1991), 1, p. 271-319 și 2, p. 302-310, pl. 84-92.
- Câteva monede romane descoperite la Mahmudia și Independența*, Peuce, 10 (1991), 1, p. 411-415 și 2, p. 379, pl. 1 (în colaborare).
- Monede de aur romane și bizantine din colecția Maria și dr. George Severeanu*, Peuce, 10 (1991), 1, p. 485-495 și 2, p. 391-396, pl. I-VI (în colaborare).
- Découvertes monétaires en Roumanie – 1990 (XXXIV)*, Dacia, NS., 35 (1991), p. 215-228 (în colaborare).
- Câteva depozite monetare din Scythia Minor depuse ca ofrande funerare*, Pontica, 24 (1991), p. 347-371 (în colaborare).
- Količestvennyi analiz Sinopskih amfornyh kleim iz Kallatisa*, dans *Grečeskie amfory / Les amphores grecques*, Saratov (1992), p. 229-253 (în colaborare).
- Un trésor de monnaies en bronze du temps de l'empereur Constantin le Grand, découvert à Tomis*, Symposia Thracologica, 9, București (1992), p. 178 (în colaborare).
- Découvertes monétaires en Roumanie – 1991 (XXXV)*, Dacia, NS., 36 (1992), p. 199-206 (în colaborare).

- Minimi din tezaurul descoperit la Constanța în cartierul Anadolchioi*, BSNR, 80-85 (1986-1991), 1993, p. 101-115 (în colaborare).
- Un taler de la Despot-Vodă*, BSNR, 80-85 (1986-1991), 1993, p. 155-159 (în colaborare).
- Un fragment de tezaur de denari romani imperiali descoperit la Pîncești, județul Bacău*, BSNR, 80-85 (1986-1991), 1993, p. 275-280 (în colaborare)
- Corneliu Popa (1937-1991), *necrolog*, BSNR, 80-85 (1986-1991), 1993, p. 341-342.
- La circulation monétaire à Tomis aux IVe-Ve siècles, dans Actes du XIe Congrès International de Numismatique organisé à l'occasion du 150e anniversaire de la Société Royale de Numismatique de Belgique, Bruxelles, 8-13 septembre 1991*, II Louvain-la-Neuve, 1993, p. 355-370 (în colaborare).
- Découvertes monétaires en Roumanie – 1992 (XXXVI)*, Dacia, NS., 37 (1993), p. 307-320 (în colaborare).
- Le trésor de tétradrachmes de Bătășani (Roumanie) CH II*. 1976, nr. 65, BSFN, 50 (1995), 10, p. 1195-1197.
- Contribuții la cunoașterea circulației monedei de bronz în secolul al V-lea p.Chr. la Tomis*, SCN, 10 (1993), 1996, p. 67-90 (în colaborare).
- Henry Bartlett Wells, 1908-1988, SCN, 10 (1993), 1996, p. 205-207.
- Un tezaur de denari romani din secolul I p.Chr. de la Rachelu și câteva descoperiri monetare izolate din comuna Luncavița, jud. Tulcea*, BSNR, 86-87 (1992-1993), 1996, p. 77-94 (în colaborare).
- Mărturii numismatice privind locuirea antică de pe teritoriul satului Sălcioara, com. Unirea, jud. Tulcea*, BSNR, 86-87 (1992-1993), 1996, p. 125-133 (în colaborare).
- Două monede de aur romane târzii descoperite în Muntenia*, BSNR, 86-87 (1992-1993) 1996, p. 315-318 (în colaborare).
- Politique et technologie – observations sur les émissions monétaires romaines d'or de 253 à 364*, RN, 151 (1996), p. 141-170, pl. XXIV-XXVIII (în colaborare).
- Bucur Mitrea (23.10.1909 – 5.11.1995), *necrolog*, International Numismatic Newsletter, 28, été 1996, p. 22-23.
- Analyses atomiques et nucléaires des monnaies romaines en or frappées entre 253-364*, CN, 7 (1996), p. 49-73 + 4 pl. (în colaborare).
- Découvertes monétaires en Roumanie – 1993 (XXXVII)*, Dacia, NS., 38-39 (1994-1995), 1997, p. 459-477 (în colaborare).
- Constantin Preda à son 70e anniversaire, SCN, 11 (1995), 1997, p. 9-17.
- Contributions numismatiques à l'histoire de Noviodunum aux VIe-VIIe siècles*, SCN, 11 (1995), 1997, p. 135-161 (în colaborare).
- Gheorghe Popilian la 70 de ani, SCIVA, 47 (1996), 4, p. 435-442.
- Emisiunile monetare ale atelierelor grecești de pe litoralul românesc al Mării Negre (sec. VI î.Hr.-III d.Hr.). Un stadiu al problemei, în 130 de ani de la crearea sistemului monetar românesc modern*, București (1997), p. 56-70.
- Issues of Greek Mints on the Romanian Coasts of the Black Sea (Sixth Century B.C. to Third Century A.D.). A Stage of the Question, în 130 years since the establishment of the modern Romanian monetary system*, București (1997), p. 58-70.
- Monede din vremea Imperiului roman din colecția școlii din cartierul Celeiu al orașului Corabia, jud. Olt*, SCN, 12 (1997), 1998, p. 41-81.

- Monede grecești, romane și bizantine din Dobrogea în colecția Muzeului din Brăila*, SCN, 12 (1997), 1998, p. 83-117 (în colaborare).
- Bucur Mitrea 1909-1995, *necrolog*, SCN, 12 (1997), 1998, p. 201-217.
- O rară tetradrahmă atheniană *stephanephora* suberată, BSNR, 88-89 (1994-1995), 1998, p. 13-17 (în colaborare).
- Două monede de aur din colecția Muzeului de Istorie și Artă al Municipiului București, BSNR, 88-89 (1994-1995), 1998, p. 29-32 (în colaborare).
- Monede din secolele II-XII descoperite la Niculițel, jud. Tulcea, BSNR, 88-89 (1994-1995), 1998, p. 33-64 (în colaborare).
- Martin Jessop Price 27.III.1939-28.IV.1995, *necrolog*, BSNR, 88-89 (1994-1995), 1998, p. 313-319.
- Quelques monnaies découvertes à Tropaeum Traiani, în *Stephanos nomismatikos*. Edith Schönert-Geiss zum 65. Geburtstag, Berlin (1998), p. 523-542 (în colaborare).
- Quelques monnaies de l'époque de l'Empire romain trouvées dans les environs de Dionysopolis, Dobroudja, 12 (1995), 1998, p. 89-102 (în colaborare).
- Découvertes monétaires en Roumanie 1994-1996 (XXXVIII-XL), Dacia, NS., 40-42 (1996-1998), p. 425-466.
- À propos du Pont Occidental et du Bas Danube à l'époque de Mithridate VI Eupator, RBN, 145 (1999), p. 155-164.
- Informații suplimentare privind descoperirile monetare romane și bizantine de la Sălcioara și Enisala, în *Istro-Pontica. Muzeul tulcean la a 50-a aniversare 1950-2000. Omagiu lui Gavrilă Simion la 45 de ani de activitate*, Tulcea (2000), p. 421-444 (în colaborare).
- Les monnaies des IVe-VIIe siècles découvertes à Argamum (Scythie Mineure), în *Akten des XII. Internationalen Numismatische Kongresses, Berlin, 1997, I*, Berlin (2000), p. 195-207 (în colaborare).
- Un trésor de monnaies d'Istros découvert à Orgamé, în *Civilisation grecque et cultures antiques périphériques, Hommage à Petre Alexandrescu à son 70e anniversaire*, Bucarest (2000), p. 282-300 (în colaborare).
- Quelques monnaies découvertes récemment à Istros, în *Civilisation grecque et cultures antiques périphériques, Hommage à Petre Alexandrescu à son 70e anniversaire*, Bucarest (2000), p. 303-319 (în colaborare).
- Argamum. Descoperiri monetare. *Conspect preliminar*, Materiale, S.N., 1 (1999), 2000, p. 203-213.
- Atelierul monetar al cetății Istros în perioada autonomiei, în *Simpozion de Numismatică, dedicat împlinirii a patru secole de la prima unire a românilor sub Mihai Voievod Viteazul, Chișinău, 28-30 mai 2000, Comunicări, studii și note*, București (2001), p. 9-33.
- Monede grecești și coloniale din colecția Emil Sachelarie, BSNR, 90-91 (1996-1997), 2002, p. 27-37 (în colaborare).
- Un mic tezaur de monede bizantine descoperit la Tropaeum Traiani, BSNR, 90-91 (1996-1997), 2002, p. 85-95 (în colaborare).
- Tony Hackens, 1939-1997, *necrolog*, BSNR, 90-91 (1996-1997), 2002, p. 293-306.
- Radu Ocheșeanu (1943-1998), *necrolog*, BSNR, 92-97 (1998-2003), 2003, p. 487-495.
- Paul Naster (1913-1998), *necrolog*, BSNR, 92-97 (1998-2003), 2003, p. 497.

- John Kent (1918-2000), necrolog, BSNR, 92-97 (1998-2003), 2003, p. 477-485.
- Din partea redacției, în *Simpozion de Numismatică, organizat în memoria martirilor căzuți la Valea Albă, la împlinirea a 525 de ani (1476-2001)*, Chișinău, 13-15 mai 2001, *Comunicări, studii și note*, București, 2002, p. 122-123.
- Un important tezaur de monede de argint istriene și tetradrahme Filip II, originale și imitații fidele, în *Simpozion de Numismatică, dedicat împlinirii a 125 de ani de la Proclamarea Independenței României*, Chișinău, 24-26 septembrie 2002, *Comunicări, studii și note*, București (2003), p. 9-32 (în colaborare).
- Monede bizantine de la Tomis și împrejurimi în colecția Institutului de Arheologie "V. Pârvan", în *Simpozion de Numismatică, dedicat împlinirii a 125 de ani de la Proclamarea Independenței României*, Chișinău, 24-26 septembrie 2002, *Comunicări, studii și note*, București (2003), p. 137-161 (în colaborare).
- La diffusion des monnaies d'Istros, Callatis et Tomi du VIe au Ier siècle av. J.-C. dans leurs territoires, zones d'influences et ailleurs, în *Presenza e funzioni della moneta nelle choraî delle colonie greche dall'Iberia al Mar Nero*, Atti del XII Convegno organizzato dall'Università "Federico II" e dal Centro Internazionale di Studi Numismatici, Napoli 16-17 giugno 2000, Rome (2004), p.27-70.
- Tezaurul de la Dăeni, jud. Tulcea. Catalogul monedelor din colecția Muzeului Național de Antichități, în *Simpozion de Numismatică, dedicat Centenarului Societății Numismatice Române (1903-2003)*, Chișinău, 26-28 noiembrie 2003, *Comunicări, studii și note*, București (2005).

III. Bibliografii și repertorii (în colaborare)

- Bulletin Analytique d'Histoire Romaine*, 3, 1964, Strasbourg (1967).
- Bulletin Analytique d'Histoire Romaine*, 4, 1965, Strasbourg (1968).
- Numismatic Literature*, 81 (1968).
- Numismatic Literature*, 83 (1969).
- Numismatic Literature*, 84 (1970).
- Numismatic Literature*, 85 (1971).
- Numismatic Literature*, 86 (1971).
- Numismatic Literature*, 87 (1972).
- Numismatic Literature*, 88 (1972).
- Numismatic Literature*, 89 (1973).
- Numismatic Literature*, 90 (1973).
- Numismatic Literature*, 92 (1974).
- Coin Hoards*, I, Londres (1975).
- Numismatic Literature*, 93 (1973).
- Numismatic Literature*, 94 (1975).
- Coin Hoards*, II, Londres (1976).
- Numismatic Literature*, 95 (1975).
- Numismatic Literature*, 96 (1976).
- Coin Hoards*, III, Londres (1977).
- Numismatic Literature*, 97 (1977).
- Numismatic Literature*, 98 (1977).
- Coin Hoards*, IV, Londres (1978).

- Numismatic Literature*, 99 (1978).
Coin Hoards, V, Londres (1979).
Numismatic Literature, 101 (1979).
Coin Hoards, VI, Londres (1981).
Numismatic Literature, 105 (1981).
Numismatic Literature, 106 (1981).
Numismatic Literature, 107 (1982).
Numismatic Literature, 109 (1983).
Coin Hoards, VII, Londres (1985).
Coin Hoards, 1994, în *The Numismatic Chronicle*, 154 (1994).
Numismatic Literature, 141 (1999).
Numismatic Literature, 142 (1999).

IV. Recenzii

- Journées d'Études des Langues Anciennes*, 36 et 37, 1967, SCIV, 19 (1968), 2, p. 378-382.
N. Olcay, H. Seyrig, *Le trésor de Mektepini en Phrygie*, Paris, 1965, StCl, 10 (1968), p. 349-350.
L. Robert, *Monnaies antiques en Troade*, Genève-Paris, 1966, StCl, 10 (1968), p. 544-549.
L.R. Belart, *Le trésor d'époque romaine de Kaiseraugust-Argevie*, StCl, 10 (1968), p. 351-352.
St. Skowronsk, *On the problems of the Alexandrian Mint*, Varsovie, 1967, StCl, 11 (1969), p. 376-378.
L. Robert, *Monnaies grecques. Types, légendes, magistrats monétaires et géographie*, Genève-Paris, 1967, StCl, 11 (1969), p. 373-376.
F. Panvini-Rosati, *La moneta greca*, Bologna, 1968, SCN, 5 (1971), p. 429.
E. Chirilă, G. Mihăescu, *Tezaurul monetar de la Căprioru, Târgoviște*, 1969, SCN, 5 (1971), p. 431-432.
M.H. Crawford, *Roman Republican Coin Hoards*, Londres, 1969, SCN, 5 (1971), p. 436-439.
Numismatic Literature, 81, 1968 et 82, 1969, SCN, 5 (1971), p. 445-447.
E. Bernareggi, *Istituzioni di Numismatica*², Milan, 1970, SCIV, 22 (1971), 2, p. 351-353.
E. Bernareggi, *Problemi di numismatica longobarda, la monetazione di re Aistolfo a Ravenna*, Annali, 15, 1968 (1970), MemAntiq, 3 (1971), p. 593-594.
A.S. Fava, *I simboli nelle monete argente repubblicane e la vita dei romani*, Turin, 1969, Dacia, N.S., 15 (1971), p. 447-450.
C.H.V. Sutherland, N. Olkay, K.E. Murrington, *The Cistophori of Augustus*, Londres, 1971, StCl, 14 (1972), p. 356-358.
G. Gorini, *Ripostiglio del V sec. da Trecento-Rovigo*, Radusa, 5, 1969, MemAntiq, 2, 1970 (1972), p. 585-587.
G. Gorini, *Monete antiche a Padova*, 1972, SCIV, 24 (1973), 4, p. 682-684.
C. Preda, H. Nubar, *Histria III. Descoperirile monetare din 1914-1970*, București, 1973, SCIV, 25 (1974), 2, p. 318-324.

- G. Le Rider, *Les monnaies de Thasos*, dans *Guide de Thasos*, Paris, 1968, SCN, 6 (1975), p. 282.
- P. Bastien, H. Huvelin, *Trouvaille des folles de la période constantinienne (307-317)*, Wetteren, 1969, SCN, 6 (1975), p. 286-287.
- Les monnaies et médailles racontent l'histoire de France*, Paris, 1972, SCN, 6 (1975), p. 291.
- Rivista Italiana di Numismatica e Scienze Affini, indices 1888-1967, I-III*, 1968-1969, SCN, 6 (1975), p. 293.
- Rivista Italiana di Numismatica e Scienze Affini*, 17 (71), 1969, SCN, 6 (1975), p. 294.
- Rivista Italiana di Numismatica e Scienze Affini*, 18 (72), 1970, SCN, 6 (1975), p. 295.
- Rivista Italiana di Numismatica e Scienze Affini*, 19 (73), 1971, SCN, 6 (1975), p. 297-299.
- H. Seyrig, *Trésors du Levant anciens et nouveaux*, Paris, 1973, SCN, 7 (1980), p. 197-199.
- Sylloge Nummorum Graecorum*, VI, Londres, 1972, SCN, 7 (1980), p. 200.
- G. Gorini, *Monete romane repubblicane del Museo Bottacin di Padova*, Venise, 1975, SCN, 7 (1980), p. 201-202.
- P. Bastien, A. Cothenet, *Trésors monétaire du Cher. Lignières (294-310); Osmory (294-313)*, Wetteren, 1974, BSNR, 70-74 (1976-1980), 1981, p. 694-695.
- Monnaies Gauloises, Romaines, Mérovingiennes, Féodales et Royales*, Musée Municipal de Limoges, Limoges, 1975, BSNR, 70-74 (1976-1980), 1981, p. 699-701.
- Rassegna Numismatica (1978-1979)*, BSNR, 70-74 (1976-1980), 1981, p. 709-710.
- G. Le Rider, *Le monnayage d'argent et d'or de Philippe II frappé en Macédoine de 329 à 294*, Paris, 1977, SCN, 8 (1984), p. 137-138.
- Sylloge Nummorum Graecorum. The Collection of the American Numismatic Society, Part 4. Sicily II: Galaria-Styella*, New York, 1977, SCN, 8 (1984), p. 138-139.
- M. Chițescu, *Numismatic Aspects of the History of the Dacian State. The Roman Republican Coinage in Dacia and Geto-Dacian Coins of Roman Type*, BAR International Series 112, Oxford, 1982, SCN, 8,1(1984), p. 141-143.
- P. Bastien, C. Metzger, *Le trésor de Beaurains (dit d'Arras)*, dans la collection *Numismatique romaine. Essais, recherches et documents*, X, Wetteren, 1977, SCN, 8 (1984), p. 146-147.
- Trésors monétaires*, I, 1979, SCN, 8 (1984), p. 149-150.
- Trésors monétaires*, II, 1980, BSNR, 75-76 (1981-1982), 1983, p. 486-487.
- N.M. Waggoner, *Early Greek Coins from the Collection of Jonathan P. Rosen*, dans la collection *Ancient Coins in North American Collections*, 5, New York, 1983, BSNR, 77-79 (1983-1985), 1986, p. 468-469.
- J. Brunšmid, *Die Inschriften und Münzen der griechischen Städte Dalmatiens*, réimpression anastatique, Padoue, 1979, BSNR, 77-79 (1983-1985), 1986, p. 469-470.
- R. Étienne, M. Rachet, *Le trésor de Garrone. Essai sur la circulation monétaire en Aquitaine à la fin du règne d'Antonin le Pieux (159-161)*, Bordeaux, 1984, BSNR, 77-79 (1983-1985), 1986, p. 470-474.
- P. Bastien, *Le monnayage de l'atelier de Lyon. De la mort de Constantin à la mort de Julien (337-363)*, dans la collection *Numismatique romaine. Essais*,

- recherches et documents*, XV, Wetteren, 1985, BSNR, 77-79 (1983-1985), 1986, p. 474-478.
- Numismatica e Antichità Classiche, Quaderni Ticinesi*, XIV, 1985, BSNR, 77-79 (1983-1985), 1986, p. 492-494.
- Nuovo schedario della Bibliotheca*, rédigé par Lucio Ferri, *Società Numismatica Italiana*, Milan, 1982, BSNR, 77-79 (1983-1985), 1986, p. 494-495.
- H. Kevin, *The John Max Wulfinf Collection in Washington University*, dans la collection *Ancient Coins in North American Collections*, New York, 1979, SCN, 9 (1989), p. 139.
- S. Scheers, în colaborare cu J. Delaporte, *Monnaies gauloises de Seine-Maritime*, Rouen, 1978, SCN, 9 (1989), p. 141-142.
- J.-P. Callu, *Inventaire des trésors de bronze constantiniens (313-348)*; P. Bastien, *Le trésor monétaire de Fresnoy-lès-Roye II (261-309)*; idem, *Numismatique romaine et coopération internationale en hommage à Hans-Georg Pflaum*, în *Numismatique romaine. Essais, recherches et documents*, XII, Wetteren, 1981, SCN, 9 (1989), p. 142-144.
- Cl. Brenot, J.-P. Callu, *Monnaies de fouilles du sud-est de la Gaule (VIe s. av. J.-C. - VIe s. ap. J.-C.)*, Glanum, Marseille, *Novem Craris*, Université de Paris, X, Nanterre, Centre de recherches sur l'Antiquité Tardive et le Haut Moyen-Âge, Cahier n° III, 1978, SCN, 9 (1989), p. 145-146.
- G. Aubin, *Corpus des trésors monétaires antiques de la France*, III, *Pays de la Loire*, Paris, 1984, SCN, 9 (1989), p. 148-149.
- La Zecca di Milano. Atti dei Convegno Internazionale di Studio*, Milano 9-14 maggio 1983, Milan, 1984, SCN, 9 (1989), p. 152-154.
- Rivista Italiana di Numismatica e Scienze Affini*, LXXXVI, 1984, SCN, 9 (1989), p. 156-157.
- Trésors monétaires*, III, 1981, SCN, 9 (1989), p. 157-158.
- M. Thompson, *Alexander's drachms mints, II: Lampsacos and Abydos*, New York, 1991, SCN, 10 (1993), 1996, p. 167-169.
- A. Davesne, G. Le Rider, *Gülzar II. Le trésor de Meydancikkale (Cilicie Trachée*, 1980), Paris, 1989, SCN, 10 (1993), 1996, p. 169-174.
- Sylloge Nummorum Graecorum. Italia. Milano. Civiche Raccolte Numismatiche*, III, *Campania-Calabria*, Milan, 1989, SCN, 10 (1993), 1996, p. 174-175.
- Sylloge Nummorum Graecorum. Deutschland. Staatliche Münzsammlung München*, 7, Berlin, 1985, SCN, 10 (1993), 1996, p. 176-177.
- P. Bastien, *Le monnayage de l'atelier de Lyon du règne de Jovien à la mort de Jovin (363-413)*, Wetteren, 1987, SCN, 10 (1993), 1996, p. 180-182.
- Numismatica e Antichità classiche. Quaderni Ticinesi*, 19, 1990, SCN, 10 (1993), 1996, p. 193-195.
- Polish Numismatic News*, 5, 1991, *Special Issue for the International Numismatic Congress in Brussels, September 8-12, 1991*, *Wiadomości Numizmatyczne*, 34, 1990, 3-4 (133-134), SCN, 10 (1993), 1996, p. 196-197.
- G. de Lojze, *Médailleur, Musée Calvet, I, Les monnaies, 1, Monnaies en or de l'Antiquité, Byzantines et du haut Moyen-Âge*, Avignon, 1987, SCN, 10 (1993), 1996, p. 200-201.
- Sylloge Nummorum Graecorum, IX, The British Museum, 1. The Black Sea*,

Londres, 1993, BSNR, 86-87 (1992-1993), 1996, p. 353-360.

Sylloge Nummorum Graecorum. The Collection of the American Numismatic Society, part 8, Macedonia II: Alexander I-Philip II, New York, 1994, BSNR, 90-91 (1996-1997), 2002, p. 277-280.

Y. Tsouratsoglou, *Disiecta membra. Two New Hellenistic Hoards from Greece*, Athènes, 1995, BSNR, 90-91 (1996-1997), 2002, p. 280-282.

Trésors et circulation monétaire en Anatolie antique, Paris, 1994, BSNR, 90-91 (1996-1997), 2002, p. 282-286.